

IV. PRIKAZI KNJIGA

Dr. Peter Jordan i Dr. Milena Peršić
(urednici)

AUSTRIJA I TURIZAM OPATLJE OD PRVOG SVJETSKOG RATA DO SREDINE DEVEDESETIH GODINA

*Peter Lang GmbH, Frankfurt/M et c., 1998.
str. 397.*

Kod poznate međunarodne nakladničke kuće PETER LANG nedavno se pojavila knjiga ÖSTERREICH UND TOURISMUS VON OPATIJA (ABBAZIA) VOR DEM ERSTEN WELTKRIEG UND DER MITTE DER 1990 er JAHRE. Riječ je o zborniku radova što ga je u sklopu serije "Wiener Osteuropa Studien" (svezak 8) priredio Austrijski institut za istočnu i jugoistočnu Europu. Zbornik su uredili dr. Peter Jordan iz navedenog bečkog instituta te prof. dr. Milena Peršić s Hotelijerskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci. Rezultat je to zajedničkog projekta ovih dviju ustanova realiziranog uz potporu Ministarstva znanosti i tehnologije Republike Hrvatske te Ministarstva znanosti i prometa Republike Austrije. Sudjelovalo je niz znanstvenika i drugih suradnika s obje strane, a u knjizi su objedinjeni prilozi šesnaestorice autora, od kojih se neki (P. Jordan, M. Peršić, H. Mihaljević) pojavljuju s više od jednim prilogom. Jezik edicije je njemački, osim 14. poglavlja koje je prezentirano na engleskom, no svako poglavlje (njih petnaest) na kraju navodi sažetak na hrvatskom jeziku. Opsežan predgovor je dvojezičan, a završna riječ samo na njemačkom.

Knjizi su pridodani popisi grafičkih priloga, korištene literature, indeks osoba, objekata i imena mjesta te podaci o autorima.

Navedenih petnaest poglavlja teksta strukturirano je u četiri veće tematske cjeline s time što svako poglavlje može

predstavljati samostalan zaokruženi rad pa su tiskani i separati.

Glede pak osnovnog motiva projekta može ga se svesti na pokušaj svojevrsne revitalizacije afirmiranog starog ugleda Opatije u kontekstu njezinih tradicionalnih i višestrukih veza s nekadašnjom Austrijom pa i širim prostorom Srednje Europe. Istraživanje naime povijesnih okolnosti u kojima je Opatija (i Kvarnerska rivijera uopće) svojedobno dostigla razinu jednog od vodećih lječilišnih mjesta u Habsburškoj monarhiji može pridonijeti i njezinoj budućoj turističkoj ulozi na tim emitivnim tržištima. Poznavanje evolucije tretiranog fenomena, uz odgovarajuće druge pretpostavke, može potaknuti zainteresiranost i današnje Austrije u pružanju know-howa u turizmu, pa i ulaganja u regiju koja je nekoć slovila kao renomirana "austrijska rivijera" ugošćavajući kraljeve, bogataše i slavne umjetnike. Ipak, osnovna intonacija knjige je povijesno-retrospektivna i kao takva predstavlja izuzetno vrijednu građu za daljnje proučavanje turističke prošlosti Opatije i Kvarnera koji su u našem turizmu odigrali pionirsku ulogu. Na to bi želio ukazati i sljedeći sumarni prikaz knjige po pojedinim dijelovima i poglavljima koji odgovara i kronologiji turizma na tim prostorima u rasponu od jednog stoljeća.

Prvi dio pod nazivom: "Prirodni uvjeti Opatije za razvoj turizma" govori o fizičkim resursima: geologiji, geomorfologiji, klimi (padalinama, temperaturi zraka, osunčanosti, vjetrovima i sl.) te hidrografiji i vegetaciji. Akribijom iskusnog geografa autor sve te elemente ne samo opisuje već i dovodi u vezu s turizmom u osnovnom zaključku o njihovoj povoljnosti na tome prostoru. Tu se spominje i salinitet i bistrina mora te njegova još uvijek očuvana čistoća s obzirom na mogućnost kupanja. Drugi prilog u tome dijelu: "Geoprometni položaj i prirodni resursi Opatije" posebice naglašava

blizinu i dostupnost tog područja od važnih i vrlo izdašnih izvora turističke potražnje što je predodredilo upućenost cijelog Kvarnera na te izvore. Prostor je to bez temperaturnih ekstrema, snijeg je rijetka pojava a ponešto reducirana insolacija ne umanjuje ukupnu turističku privlačnost Rivijere.

Drugi dio zbornika razmatra opatijski turizam u razdoblju prije Prvoga svjetskog rata te sadrži pet priloga predstavljajući tako središnji dio knjige. Najprije razmatra agrarno društvo devetnaestog stoljeća kao substrat turističkog razvoja ove regije, a zatim prati razvoj Opatije kao lječilišta. Posebna pozornost posvećena je ocrtavanju karaktera tadašnjeg turizma oslonjenog na bogatu klijentelu. Ona je tijekom dugih zimskih boravaka u specifičnoj atmosferi njegovanog mjesta provodila odmor uz bogat kulturni i zabavni život. O tome svjedoče brojne informacije o promicateljima kvarnerskog turizma, mahom liječnicima i znanstvenicima koje spominje ne samo povijest turizma već i povijest medicine. Uspon Opatije do službeno priznatog lječilišta bio je postupan no izuzetno uspješan, što dokazuju i statistički podaci o ostvarenom prometu, kapacitetima, pratećoj ponudi itd. Patinom prošlosti obavijeno je niz reprodukcija u knjizi kao i brojčanih pokazatelja o strukturi gostiju, trajanju njihovog boravka, sezonskoj distribuciji prometa i sl. Na temelju svega toga, mogla se i dokumentirano ilustrirati vrst i narav turizma koji je bio daleko od današnje masovnosti i usredotočenosti na kupanje i sunčanje. Zanimljiva je i komparacija Opatije (Abbazie) s ostalim lječilišnim centrima u dvojnoj monarhiji iz koje proizlaze neke njezine specifičnosti ali i visoki rang, u godinama prije Prvoga svjetskog rata.

Treći pak dio približava čitatelju turistički profil Opatije recentnijeg doba, ponajprije u vrlo iscrpnom i fundiranom statističkom prilogu. Čak 29 tablica i dijagrama prikazuju dinamiku turizma od 1883. do 1990. godine analizirajući ga prema više indikatora. Naredni prilog (case studija) o nedavnom pokušaju kvalitetne obnove opatijskog turizma i vraćanja njegovog "starog sjaja" govori o hotelu "W. A. Mozart". Novije je pak empirijsko istraživanje opatijskog hotelijerstva vrijedan

doprinos ocjeni njegove akumulativne sposobnosti što unosi ekonomske dimenzije u razmatranu problematiku. Vrlo zanimljivo je i predstavljanje modela obrazovnog i istraživačkog sustava vezanog uz zdravstveni turizam koji u ovoj regiji ima ne samo bogatu tradiciju već i odličnu budućnost. Posljednji pak prilog u toj skupini raščlanjuje obilježja lokalnog turizma sa stajališta gosta uz naglašenu potrebu prestrukturiranja te ponude koja, pored pozitivnih, iskazuje i niz negativnih strukturnih karakteristika.

I napokon, četvrti dio knjige: "Opatija u sklopu priobalnog turizma zemlje i cijele Hrvatske" obuhvaća tri priloga. Prvi iznosi makro pokazatelje turizma u Republici te njegove perspektivne mogućnosti. Drugi opisuje posljedice najnovijih ratnih zbivanja na turizam u zemlji, posebice na Jadranu. Treći pak stavlja hrvatski turizam u kontekst europskih integracijskih kretanja ističući neminovnost uklapanja u tržišne trendove i u turizmu kao komparativnoj šansi Hrvatske u globaliziranom svijetu današnjice.

U pogovoru knjige P. Jordan želi dokazati da u turizmu Kvarnera nekoć i danas ipak ima dodirnih točaka, dakako uz uvažavanje svih razlika koje je sa sobom donijelo vrijeme. Sličnosti, ali i razlike, valja ugraditi u obnovu imidža Opatijske rivijere, a stečevine prohujalog "zlatnog doba" iskoristiti na najbolji način u promidžbi na tržištu.

Na kraju valja konstatirati da prikazana knjiga na čak četiristotine stranica formata 21x15, unatoč dosta heterogenoj građi te sadržajno i oblikovno raznorodnim priložima, predstavlja uspješan pokušaj obrade zadane osnovne teme. Obuhvaćeni aspekti: prometni, zemljopisni, gospodarski, turistički, sociološki, statistički, kulturološki, edukacijski i drugi logično su povezani i u funkciji sagledavanja cjeline. Brojni grafikoni, geografske karte, tablice, fotografije i reprodukcije uklopljene u većinu priloga korisno dopunjuju tekstovna izlaganja. Isto vrijedi za dodatke na kraju. Određeni prigovori mogli bi se izreći na poneke stare podatke u onim dijelovima gdje su oni mogli biti svježiji što je vjerojatno posljedica relativno dugog razdoblja od predaje rukopisa do tiskanja knjige.

Eventualno ponovljeno izdanje trebalo bi ispraviti poneke nespretne i neprecizne formulacije u hrvatskom prijevodu njemačkog teksta.

Slične zajedničke projekte treba poticati i u budućnosti jer oni, između ostaloga, nesumnjivo pridonose bilateralnoj suradnji Hrvatske i Austrije na znanstvenom i kulturnom polju.

*Dr. TOMISLAV HITREC
Institut za turizam, Zagreb*

ZBORNİK RADOVA MEĐUNARODNOG KONGRESA "HOTELSKA KUĆA '98"

*Hotelijski fakultet Opatija, Opatija, 1998.
str. 1000.*

Štovano predsjedništvo, štovani sudionici, dragi gosti, gospođe i gospodo!

Kao glavnog i odgovornog urednika zbornika 14. bienalnog međunarodnog kongresa "Hotelska kuća '98", pripala mi je čast i ugodna dužnost da predstavim još jednu ediciju Hotelijskog fakulteta Opatija, koja će nedvojbeno obogatiti naša saznanja o aktualnoj temi HOTEL U TURISTIČKOJ DESTINACIJI. Time Hotelijski fakultet Opatija, kao jedina specijalizirana sveučilišna ustanova te vrste, dokazuje svoju ustrajnost na povezivanju visokoškolske naobrazbe sa znanstveno-istraživačkim radom, kao i na okupljanju istaknutih domaćih i stranih znanstvenika, stručnjaka i gospodarstvenika. Značenje ovom skupu daje i uloga koja hotelijerstvu i turizmu pripada, u gospodarskom razvitku Republike Hrvatske.

U zborniku radova "Hotelska kuća '98", obujma 1000 stranica, publiciran je 91 referat na hrvatskom, engleskom ili njemačkom jeziku. U tim okvirima je rezultate svojih istraživanja prezentiralo čak 88 autora iz Hrvatske, te 45 autora iz Austrije, Bosne i Hercegovine, Italije, Makedonije, Njemačke, Poljske, Slovačke, Slovenije, Španjolske, Ukrajine i Velike

Britanije. Svaki je rad recenziran od dva kvalificirana anonimna recenzenta, koji ne djeluju u instituciji kojoj pripada autor.

Pravovremenim izdavanjem ovog zbornika željela se osigurati kvalitetna podloga pisane riječi, koja bi trebala oživjeti kroz dvodnevnu razmjenu mišljenja u okviru tri globalna tematska područja:

- institucionalna organizacija i menedžment turističke destinacije;
- statističko praćenje kapaciteta i rezultata, te
- sustav mjerenja i ocjenjivanja kvalitete.

Zbornik koji ovdje predstavljamo, nedvojbeno će obogatiti literaturu iz ovog interesantnog i nedovoljno obrađenog područja. Ova će edicija vjerujemo biti polazište i poticaj mladim znanstvenicima za daljnja istraživanja, putokaz praksi u rješavanju otvorenih dilema, korisno štivo za studente i sve one koji su otvoreni za nove spoznaje, te vrijedan primjerak na polici svake specijalizirane knjižnice.

Naš današnji susret ovdje ujedno je i dokaz da je potrebno stalno ulagati napore na proširivanju i produbljivanju teorijskih znanja, s ciljem iznalaženja što boljih rješenja značajnih za rad i razvoj hotelijsko-turističkog gospodarstva i zemlje u cjelini. Uvjereni smo stoga, da će Vas tiskana riječ i kratke prezentacije autora potaći da uzmete učešće u raspravi, te se na taj način uvrstite u aktivne sudionike ovog skupa. Biti će to ujedno i Vaš neposredni doprinos unapređenju rada ovog skupa, kao i poticaj ukupnom gospodarskom razvitku Republike Hrvatske.

Na kraju mi dozvolite da Vam u ime članova Kongresnog odbora i njegove predsjednice prof. dr. sc. Ivanke Avelini Holjevac, svih autora i recenzenata, brojne i vrijedne izdavačke ekipe, kao i u osobno ime, ovu ediciju toplo preporučim i predam na daljnje uspješno korištenje.

Zahvaljujem na pozornosti!

*Prof. dr. MILENA PERŠIĆ
Hotelijski fakultet Opatija*

Dr. Igor Brajdić

MODELI ODLUČIVANJA

*Hotelijski fakultet Opatija, Opatija, 1998.
str. 386.*

Dr. sc. Igor Brajdić, priznati stručnjak i cijenjeni predavač iz Teorije odlučivanja i Operacijskih istraživanja napisao je značajni znanstveni udžbenik pod nazivom "Modeli odlučivanja". U knjizi je analizirao i sintetizirao bitne teorijske značajke i metode vezane za proces poslovnog odlučivanja. Modernu teoriju odlučivanja i koncept poduzetničkog managementa dr. sc. Brajdić promatra postavljanjem 76 problemskih pitanja, na koja sam daje iscrpne odgovore i nudi rješenja. Rezultat je to autorovog višegodišnjeg rada u gospodarstvu i predavačkog iskustva na više obrazovnih institucija iz tog područja u Republici Hrvatskoj.

Knjigu je izdao Hotelijski fakultet Opatija, 1998. godine, a recenzirali su je prof. dr. sc. Marčelo Dujanić, prof. dr. sc. Vesna Dušak i prof. dr. sc. Željko Hutinski. Aktualnost teme i visoka razina znanstvenog promišljanja ukazuje na potrebu da se naznačena knjiga prikaže i čitateljima, u njoj priopće slijedeće informacije: u koju vrstu znanstvene kategorije spada; čime se konkretno bavi; što je njen sadržaj; do kakvih se saznanja došlo i na temelju čega se čitateljima ona (ne) preporuča? Osim ovih priopćenja prikazivač se često upušta u kritičko ocjenjivanje znanstvene vrijednosti prikazanog djela. Pridržavajući se naznačenih principa kritičke analize i sinteze o predstavljanju određenog znanstvenog djela, pokušat ćemo u ovom prikazu budućim čitateljima dati kronologiju ove izuzetno vrijedne i značajne knjige.

U koju vrstu znanstvene kategorije spada?

Knjiga sadrži nove spoznaje i interpretacije velikog broja poznatih činjenica. Ona u cjelini spada u prethodno priopćenje, mada ima puno elemenata izvornog znanstvenog rada. Autor je sintetizirao izraze teorijskih spoznaja o

poslovnom sustavu i poslovnom odlučivanju, ističući pri tome značaj informatičke tehnologije i kvantitativnih metoda za donošenje managerskih odluka. Autor na originalan način u knjizi spaja znanstvena i stručna, teorijska i praktična svojstva i elemente udžbenika i priručnika. Rad se temelji na rezultatima istraživanja i kritičkoj analizi znanstvenih dostignuća i empirijskog iskustva velikog broja stručnjaka.

Čime se konkretno bavi ova knjiga?

Dr. sc. Igor Brajdić je za predmet svoga istraživanja odabrao modele odlučivanja, te odnose moderne teorije odlučivanja i managementa. On je sebi stavio u zadatak da rasvijetli ne samo ulogu i značenje znanstvenih modela odlučivanja, već i njihovu povezanost s gospodarskom praksom, posebice u hotelijskoj djelatnosti. Ovo je knjiga o modernom menedžmentu i njegovom procesu rada s mnogo novih ideja i znanja o modelima odlučivanja.

Kratki opis knjige

Osim predgovora i sažetaka recenzenata, knjiga se sastoji od 7 dijelova i 27 poglavlja s 2 do 13 podpoglavlja, 18 slika, 46 tabela, 5 grafova, popisa korištene literature, kazala, te bilješke o autoru. Pojedini dijelovi knjige nose slijedeće naslove:

- I. Modeli procesa odlučivanja
- II. Modeli odlučivanja i linearno programiranje
- III. Složeniji perspektivni modeli
- IV. Primjenjivost perspektivnih modela
- V. Informacijski sustavi i perspektivni modeli
- VI. Modeli odlučivanja i moderni management
- VII. Završna razmatranja

Svi su dijelovi i njihova poglavlja i podpoglavlja međusobno logički poredani i povezani u jednu složenu tematsku cjelinu koja predstavlja više dimenzionalnu i više aspektnu znanstvenu obradu procesa poslovnog odlučivanja s motrišta i u interakciji s menedžmentom i dostignućima što ih nosi informatizacija.

Autor već u prvom dijelu pruža značajki prikaz strukture modela i procesa

odlučivanja i problemskih situacija poslovnog odlučivanja.

U drugom dijelu autor iznosi osnovne značajke modela odlučivanja i linearnog programiranja. Zatim prikazuje primjenu elementarne i simpleks metode u gospodarskoj praksi. Od mnogobrojnih područja primjene ovih metoda dr. Brajdić detaljnije prikazuje model ishrane i model proizvodnje.

U trećem dijelu prikazuju se složeniji problemi linearnog programiranja, posebice modeli nelinearnog programiranja i matične igre, te rješavanje problema koji spadaju u područje igara.

U četvrtj tematskoj cjelini autor promišlja komparativna istraživanja o menadžmentu u Americi i Hrvatskoj i propituje analizu orijentiranosti stvarnom odlučivanju i modeliranju. U svezi s tim razmatraju se najnovija dostignuća u teoriji i praksi sustavnog pristupa modeliranju procesa odlučivanja.

U petom dijelu dr. sc. Igor Brajdić na sažet i izvrstan način secira strukturu informacijskih sustava i deskriptivnih modela, te prikazuje njihovu implementaciju u hotelijerstvu Hrvatske, a zatim perfektno ukazuje na mjere za poboljšanje stanja i izgradnju sustava modernog menadžmenta i modela odlučivanja.

Šesti dio knjige zaokupljen je analizom modernog menadžmenta. Raspravlja se o poduzetničkom, strategijskom i inovativnom menadžmentu, te TQM-u i Controlingu. Pri tome se naglasak stavlja na analizu odnosa modernog managementa i modela odlučivanja.

Sedmi dio obuhvaća raspravu o čimbenicima, uzrocima, rješenjima i poteškoćama u primjeni perspektivnih modela. Posebna pozornost je posvećena mjerama učinkovite primjene modela odlučivanja od strane managementa poglavito u hotelijerstvu.

Do kakvih se saznanja došlo?

Autor je spoznao opasnosti koje koče razvoj ne samo hotelijerski djelatnosti, već društva i gospodarstva u cjelini. On interpretira činjenice i naglašava zahtjeve zalažući se za veću i bolju implementaciju modela odlučivanja u gospodarskoj praksi.

Na temelju čega se i kome knjiga preporučuje?

Cijela knjiga je prožeta jednim novim stilom i suvremenim pristupom proučavanju modela odlučivanja, koji u uvjetima informatizacije i globalizacije poslovanja dobivaju sasvim nove dimenzije vrednovanja. Pristup istraživanju je sustavan i holistički. Usporedo se promatraju teorija i praksa. Tome je prilagođen i izbor uporabljenih metoda i tehnika istraživanja, pri čemu se kombiniraju metode kvantitativno kvalitativne, komparativne i sustavne analize. Riječ je o djelu koje u određenoj mjeri odiše originalnošću kako zbog znanstvene percepcije tako i zbog njegove stvaralačke prilagodbe domaćim potrebama i zahtjevima. Upravo za to rad posjeduje sve bitne značajke sveučilišnog udžbenika, a istodobno i prikladnog priručnika za sve razine i funkcije menadžmenta.

Knjiga ima višestruku namjenu i uporabnu vrijednost. U njoj se mogu pronaći podaci, činjenice, ideje, poticaji i saznanja o znanstvenim metodama odlučivanja i konceptu modernog managementa. Knjiga je pouzdano djelo koje vrijedi pročitati više puta i njome se služiti u svakodnevnom radu i životu.

*Doc. dr. VIDOJE VUJIĆ
Hotelijerski fakultet Opatija*